

ชื่อวิทยานิพนธ์ นโยบายและการใช้สื่อของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ผู้วิจัย นายเศรษฐพันธ์ กระจ่างวงศ์ **ปริญญา** นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์จันทนา ทองประยูร (2) รองศาสตราจารย์ ดร. พรทิพย์ ดีสมโชค
ปีการศึกษา 2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษานโยบายการใช้สื่อของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสารและสื่อของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และ (3) เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาวิธีการใช้สื่อเพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างได้จากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยผู้บริหารองค์กรระดับกองจำนวน 8 คน และสื่อ 6 ประเภทที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเผยแพร่ในปี 2547 – 2549 เครื่องมือวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบวิเคราะห์เนื้อหา การเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์และวิเคราะห์เนื้อหาแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า (1) กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมกำหนดนโยบายและแนวทางในการใช้สื่อของหน่วยงานระดับกอง 5 องค์กรแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยมี 1.1) สำนักเลขานุการกรม ทำหน้าที่สื่อสารด้านการบริหารภายใน 1.2) ศูนย์สารสนเทศสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่ผลิตฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และอินเทอร์เน็ต 1.3) กองส่งเสริมและเผยแพร่ ทำหน้าที่ผลิตสื่อที่ใช้เผยแพร่ในวงกว้างได้แก่สื่อสิ่งพิมพ์และวิทยุโทรทัศน์ 1.4) สำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เน้นการสื่อสารกับกลุ่มบุคคลโดยให้เกิดเครือข่ายการมีส่วนร่วม และ 1.5) ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ผ่านงานวิจัยที่เป็นสิ่งพิมพ์และการฝึกอบรม (2) การวิเคราะห์ระดับสื่อ พบว่า 2.1) สิ่งพิมพ์ ใช้เผยแพร่สาระทุกรูปแบบต่อกลุ่มเป้าหมาย และมีวัตถุประสงค์ตั้งแต่ให้ความรู้ ปลูกฝังจิตสำนึก ไปจนถึงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 2.2) วิทยุโทรทัศน์ ใช้แพร่สารที่เน้นข้อมูลความรู้ทั่วไป และการประชาสัมพันธ์องค์กร รวมทั้งให้ภาพและเสียงที่มีส่วนปลูกฝังจิตสำนึก 2.3) โทรศัพท์สายด่วนสิ่งแวดล้อมใช้ประชาสัมพันธ์องค์กร รวมทั้งเป็นแหล่งรับทราบความเห็นและข้อร้องเรียน 2.4) อินเทอร์เน็ต ใช้เผยแพร่ความรู้ทุกรูปแบบและรับข้อคิดเห็น โดยเฉพาะจากกลุ่มเยาวชนและวงวิชาการ 2.5) ข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ให้ข้อมูลเชิงพื้นที่แก่ราชการและนักวิชาการ 2.6) ทัศนูปกรณ์ ใช้อบรมกลุ่มบุคคลโดยเฉพาะผู้นำท้องถิ่น เน้นให้เกิดการปฏิบัติที่เหมาะสม (3) ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาวิธีการใช้สื่อเพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม 4 ด้าน ได้แก่ 3.1) การลงทุนเทคโนโลยีการสื่อสารที่ช่วยให้การเผยแพร่มีประสิทธิภาพและทันเหตุการณ์ 3.2) การสร้างสิ่งจูงใจเจ้าหน้าที่องค์กร 3.3) การให้ภาครัฐสนับสนุนด้านงบประมาณ พร้อมกับประสานเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่น และ 3.4) การพัฒนารูปแบบสื่อที่ให้นำเสนอสารสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น

คำสำคัญ นโยบาย การใช้สื่อ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

Thesis Title: The Policy and Media Utilization of the Department of Environmental Quality Promotion

Researcher: Mr. Sethapan Krajangwongs; **Degree:** Master of Communication Arts;

Thesis Advisor: (1) Chantana Thongprayoon, Associate Professor; (2) Dr. Pornthip Desomchok, Associate Professor; **Academic Year:** 2006

ABSTRACT

The purposes of this research were to (1) study media utilization policy of the Department of Environmental Quality Promotion (DEQP); (2) analyze relations between messages and media of the DEQP; and (3) propose how to develop methods for promoting and protecting environmental quality.

The research was conducted using qualitative approach. The sample consisted of eight administrative level officers of the DEQP and 6 types of the media the DEQP produced during 2004-2006. Data were collected through interview and content analysis forms. The analysis method was descriptive analysis.

It was found that (1) the DEQP significantly assigned different responsibility in media utilization for its five divisions: 1.1) the Office of the Secretary, responsible for internal administrative communication; 1.2) the Environmental Information Center, producing electronic database and websites; 1.3) the Promotion and Distribution Division, producing media varieties to widely distribute in the public including publications and broadcasting via radio and television; 1.4) the Office of Public Participation Promotion, utilizing group communication to create public network; and 1.5) the Environmental Research and Training Center, acknowledging the public toward research publications and training courses using multimedia; (2) In terms of media analysis, it was found that 2.1) publication was used to distribute all kinds of specific information to target groups for knowledge, affection and needed behavior; 2.2) broadcasting via televisions and radio was used to distribute general information and public relations message associated with moving pictures and voices; 2.3) the Call Center or Environmental Express Line was used to promote public relations and receive feedback and petitions from the public; 2.4) the Internet was used to distribute all kinds of information and receive feedback among computer users such as youth and academicians; 2.5) the Geographic Information System was used to provide spatial information requested by specific user groups in governmental and educational agencies; 2.6) Multimedia was generally used in training courses for selected groups, in particular, the local leaders to introduce better practices; and (3) This research also suggested how to develop the mission of DEQP in 4 ways, including; 3.1) investing in communication technology for efficient and up-to-date dissemination; 3.2) providing incentives to staff officers; 3.3) increasing budgetary support from the government and developing network with other organizations; and 3.4) improving media patterns for better distributing messages to the targeted groups.

Keywords: Policy, Media utilization, Department of Environmental Quality Promotion